

PLEŠIMO PA

IGRAJMO

VKÜPER

STR. 3

DOMOVINA JE

LJUBEZEN

STR. 4

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. maja 2012 ☼ Leto XXII, št. 18

Zalaegerszeg: Slovensko - madžarski poslovni forum

JESENI Z INOVACIJSKIMI DNEVI V BUDIMPEŠTI

Veleposlaništvo Slovenije, Urad župana in Društvo slovensko - madžarskih poslovnežev so bili organizatorji poslovnega foruma v Zalaegerszegu. Doslej je slovensko veleposlaništvo pripravilo večje število poslovnih forumov, na zadnje ob obisku predsednika dr. Danila Türka tudi v Monoštru.

Župan Zalaegerszega Csaba Gyutai je za sodelovanje s Slovenijo dejal, da želijo več gospodarskih stikov in izkoristiti priložnosti, ki jih daje obmejna lega. Madžarski veleposlanik v Ljubljani István Szent-Iványi je poudaril napredek v gospodarskem sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko v lanskem letu.

Ekonomski svetovalec slovenskega veleposlaništva v Budimpešti Goran Križ je predstavil slovensko gospodarstvo in priložnosti sodelovanja. Lanska blagovna menjava med državama je bila dobra, preseгла je 1,57 milijarde evrov v obe smeri, pri čemer je značilno, da Slovenija več uvozi iz Madžarske, zato si prizadeva za bolj uravnoteženo sodelovanje. Slovenija izvažaja največ zdravil, sledijo avtomobili, deli za električne aparate in stroje

Slovenska veleposlanica Darja Bavdaž Kuret, župan Zalaegerszega Csaba Gyutai, madžarski veleposlanik v Sloveniji István Szent-Iványi in Goran Križ, gospodarski svetovalec slovenskega veleposlaništva.

in deli za motorna vozila. Iz Madžarske uvažaja avtomobile, zdravila, koruzo, pšenico in računalnike. Po podatkih Banke Slovenije je bilo leta 2010 v Sloveniji 55,9 milijona evrov naložb iz Madžarske, slovenskih na Madžarskem pa 23,5 milijona evrov. Predstavništva na Madžarskem imajo Krka, tovarna zdravil, Slovenske železnice, Kema Puconci, Pomurski sejem, Kompas turizem, MOL pa je večje podjetje z madžarskim kapitalom v Sloveniji. Gospodarstvo Zalske žu-

panije je predstavil dr. András Hány in omenil pomen, ki ga dajejo sodelovanju z Luko Koper. Med razvitejše sodi strojna in elektroindustrija. Posebna pozornost je bila namenjena predstavitvi Luke Koper. Strateški položaj pristanišča je pomemben, toda ni dovolj, potrebno ga je izkoristiti, zato Luka ta čas sodeluje v 24 evropskih projektih. V zadnjih petih letih se je zelo povečal potniški promet. Lani so za Madžarsko prepeljali 1700 milijonov ton blaga, največ, kar 70

odstotkov, zabojnikov. Po prometu je, tako Gordan Ban, direktor predstavništva v Budimpešti, Luka Koper najpomembnejše madžarsko pristanišče. Iz Kopra proti Madžarski pelje tedensko 19 vlakov, pretežno naloženih s kontejnerji. V razvoj želijo pritegniti tudi madžarski kapital predvsem za novi terminal za zabojnike. Na poslovnih forumih v Železni in Zalski županiji je sodeloval tudi slovenski generalni konzul v Monoštru Dušan Snoj, ki je prepričan, da bodo imela

srečanja ugoden vpliv na razvoj Porabje. Zanimalo me je, kaj meni o sodelovanju v avtomobilski industriji: »Slovenski avtomobilski grozd je zelo aktiven. Želeli bi sodelovati z Oplom, kar je bilo izraženo na poslovnem forumu v Monoštru. Tudi v zahodnem delu Madžarske nastaja močan avtomobilski grozd, in vidim možnost, da se le-ta poveže s slovenskim. V poštev bi prišli avtomobilski deli z visoko dodano vrednostjo, denimo elektronske komponente.«

Veleposlanica Darja Bavdaž Kuret je forume ocenila kot dobro priložnost za navezovanje novih stikov. O načrtih je povedala: »Jeseni bomo v Budimpešti organizirali, za kar sem že dogovorjena, slovensko-madžarske znanstvene in inovacijske dneve. Na ta način želimo prispevati h krepitvi sodelovanja na področju tehnologij, znanosti in inovacij, še posebej v okviru morebitnega skupnega nastopa na evropskih projektih za obdobje do 2020, ko bo na voljo približno 40 milijard evrov.«

ERNEST RUŽIČ

Tudi Slovenija na mednarodnem knjižnem sejmu v Budimpešti

Mednarodni knjižni sejem v Budimpešti je trajal od 19. do 22. aprila. Na letošnjem sejmu v madžarski prestolnici so bile

prevedeni v madžarščino, in slovenske knjižne novosti. Na stojnici so bile na posebnem mestu predstavljene edicije

Pred slovensko stojnico, ki jo je pripravila založba FRANC-FRANC iz Murske Sobotne

gostje severnoevropske države: Švedska, Norveška, Finska, Danska in Islandija. Častni gost sejma je bil italijanski pisatelj, Tržačan Claudio Magris. Prvič v devetnajstletni zgodovini budimpeštanskega sejma je bila zastopana tudi Slovenija oziroma tudi dve manjšinski skupnosti, slovenska na Madžarskem in madžarska v Sloveniji.

V organizaciji založbe FRANC-FRANC iz Murske Sobotne in ob podpori Javne agencije RS za knjigo so se predstavili slovenski založniki in avtorji. Na slo-

Zveze Slovencev na Madžarskem in edicije Zavoda za kulturo madžarske narodnosti Lendava.

Sam mednarodni knjižni sejem, na katerem se je tokrat predstavilo 25 držav, je vabil obiskovalce na neštete literarne, kulturne in umetnostne dogodke. Ljubitelji knjig so se lahko v okviru le-teh srečali z okrog šestdesetimi tujimi ustvarjalci in

Porabske izdaje na slovenski stojnici

V dvorani Andrása Hessa je bila v petek, 20. aprila, od 14.30 do 16.30 prireditev »Slovenska in madžarska književnost na meji«. V prvem delu so obiskovalcem o svojem literarnem ustvarjanju spregovorili Vlado Kreslin, Dušan Šarotar in Štefan Kardoš. Ustvarjalce je obiskovalcem, med katerimi so bili tudi sodelavci slovenskega veleposlaništva v Budimpešti, predstavil profesor slovenščine in literarni zgodovinar Franci Just, ki je tudi vodil pogovor. V drugem delu sta bili predstavljeni književnost slovenske manjšine na Madžarskem, posebej literarna ustvarjalnost

Udeleženci prireditve »Slovenska in madžarska književnost na meji«, (z leve) pisatelji Dušan Šarotar, Štefan Kardoš, Lajos Bence, Francek Mukič, prevajalka Marijana Sukič in moderator pogovora Franci Just

venski stojnici so bile razstavljene knjige slovenskih založb, v prvi vrsti tistih avtorjev, ki so

z okrog štiristo madžarskimi avtorji z Madžarske in madžarskega zamejstva.

Franceka Mukiča, ki se je na slovenski literarni sceni pojavil prvič na začetku 80-ih let s povestjo Poteptani češnjavi cvetovi. Po več kot 20-letnem molku in delu na drugih področjih (publicistika, jezikoslovje, glasba) »se je v letih 2005-2010 ponovno posvetil literarnemu ustvarjanju in objavil dva odmevna romana (Črnošolec, Strgane korenine). Oba sta najprej izšla v porabskem narečju in nato še v knjižni/standardni slovenščini.

Rdeča nit Mukičevega romanesknega opusa so v širši javnosti manj znani ali celo zamolčani zgodovinski dogodki, ki pa so pustili globoke in ne-

Svetovni dan,

KO JE KNJIGA V SÓBOTI ZASTONJ

Priznam, ne spomnim se, da bi vredne ali celo zelo vredne predmete ponujali zastonj, če niso reklamnega ali predvillnena značaja. Razen knjig, obrabljenih, a primernih za branje, in nekaterih skoraj novih; leposlovnih in strokovnih, v

slovenskem, nemškem in še katerem jeziku – jih že nekaj let ob svetovnem dnevu knjige ponudi soboška Pokrajinska in študijska knjižnica. Tako je bilo tudi letos, ko so množici zainteresiranih ponudili pred vhodnimi vrati kakih 2000 knjig. Na pobudo Unesca je 23. april od leta 1996 svetovni dan knjige, praznujejo pa ga v blizu 100 državah po svetu. Obiskovalci nevsakdanjega sejma so izbirali in izbrali, najpogosteje eno knjigo, drugi dve, tri, bilo je tudi nekaj takih, ki so si sproti ustvarjali majhno knjižnico. Hvalevredno dejanje osrednje pomurske knjižnice, kajti drugih dogodkov, posvečenih knjigi, v Murski Soboti ni bilo, z razliko od drugih slovenskih mest z množico prireditev.

ER

izbrisljive sledi v kolektivnem spominu Porabskih Slovencev. O književnosti madžarske manjšine v Sloveniji je spregovoril profesor in pesnik Lajos Bence. Pri organizaciji slovenskega dneva sta sodelovala Zavod za kulturo madžarske narodnosti iz Lendave in Zveza Slovencev na Madžarskem. Na slovenskemu veleposlaništvu se je ob 19. uri začel dobro obiskani literarno-bralni večer, ki ga je pripravil lektorat za slovenščino na budimpeštanski univerzi Eötvös Loránd pod vodstvom Mladena Pavičiča. Obiskovalce je pozdravila veleposlanica Darja Bavdaž Kuret, ki je poudarila vlogo jezika in literature, ki sta prispevala k ohranitvi samobiti slovenskega naroda. Na prireditvi sta se že omenjenim avtorjem pridružila še prevajalec in pisatelj

Jože Hradil in pisateljica Vesna Lemaic. Jože Hradil je bil na knjižnem sejmu gost založbe Európa iz Budimpešte, s katero sodeluje že več desetletij. V okviru knjižnega sejma je potekal tudi XII. festival literarnih prevencev, ki se ga je iz Slovenije udeležila Vesna Lemaic. Mladen Pavičič si je literarno-bralni večer zamislil tako, da je bilo težišče na avtorskih branjih, njegova študenta, doktoranda pa sta vodila kratke pogovore z avtorji, ki so potem prebrali krajši prozni odlomek ali pomezijo v slovenskem jeziku, za slovenščine manj večše poslušalce pa so bili taisti odlomki prevedeni v madžarščino in natisnjeni na liste. Med pogovori z avtorji je nastopal Vlado Kreslin, ki je navdušil precej mlado publiko.

Marijana Sukič

Plešimo pa igrājmo vküper

Ka se zgodi, če ženske v penziji svoje možé ne morejo nagučati, aj plešejo ž njimi? V Porabji se je pred dvöma letoma zgodilo, ka so najbolje koražne napravile svojo folklorno skupino. Šest ženski

kejpe, domanji so pripovej-dali, tak je dojspisala stari gvant. Njena kolegica je vse dojnamalala, Zveza pa je za folkloro upokojenk dala zašiti nošo v Murski Soboti. Črejvle je napravo šauštar z

»Najoprvin se mi je špajsno vidlo, ka so samo ženske, depa smo se brž cüjvzeli. Vaje mamó vsikši keden – dostakrat po tri vöre. Ženske dobro čütijo ritem, fajjn je delati ž njimi. Mamó že kauli 28-30 plesov z več krajin: delamo porabske pa goričke plese, prišli smo pa v ravensko, böltinsko krajino ranč tak. Dosta probamo, ka aj bi tak plesali, kak je v knjigaj profesora Ramovša« - je po programi povödala mentorica Dragica Kolarič. Plesalke so po tejm oder prejkdale mladomi goslar Danini Kolariči z Böltinec, šteri že štirinajset lejt špila na cimbalu. Štandera v Ljubljani, je pa sin mentorice upokojenk. »Gda sem biu star deset lejt, sem biu na ednoj veselici, gde je igrala Marko banda. Vüdo sem cimbalu, sem se vseu za nji pa zač-

pravi, ka je najbolje žmetno pri cimbalaj nositi inštrument. Má 137 strun (húr), štere trbej pred nastopom dvej vöri štimati. Na repertoari má goslar prekmurske, rusoške pa madžarske nautu. Na programi pa so bile glavne upokojenke. Nut so pokazale eške 13 gorički plesov, med

raztomačila Marija Rituper. Uradni tau programa se je skončo z ravenskimi ('markastimi') plesi. Čüli smo, ka so té plesi manjasti kak njina krajina. Vidli smo 7 plesov, na priliko 'šamarjanko', štera prej pride s polske mazurke, pa go more vsikši plesac pa goslar znati.

Upokojenska folklora pleše porabske, goričke pa ravenske plese

parov je (s pomočjav Zveze Slovencev) od leta 2010 že na dosta mejstaj gorstaupilo, nej davnik so pa plesalke eden nedeljski zadvečerak vse najgir lidi pozvale v gledališče v Varaši. Program je noso imé »Zaplešimo in zaigrājmo«, zvün domanji folkloristk pa so se nutpokazali eške goslarge pa pesmarge s sausednjoga Prekmurja.

Program je dühovito povezüvo Milan Zrinski, ranč tak z drüge strani grajnec. Med tejm, ka so drüge plesalke ozajek sejdle za stolom, smo leko s pogučavanja dvej klajfasti žensk s Števanovec (Klare in Marijane Fodor) zvödali, ka majo možjé svoje žene za fašenke. Une pa se za tau ne brigajo, raj plešejo porabske pa prekmurske plese, štere je dojspiso profesor iz Ljubljane Mirko Ramovš.

Na odri so po tejm nutpokazali možki pa ženski gvant, šteroga so inda v Porabji nosili. Gnešnje plesalke pa so bile tö v indašnjo nošo naravnane. »Pred lejtami je Zveza Slovencev pozvala profesorico Marijo Makarovič z Ljubljane, štera je tri dni ojdla po porabski vesnicaj. Iskala je stare

Rogašovec« - je o gvantaj po programi povödala voditeljica skupine Klara Fodor, pa cüjdala, ka so pred dvöma letoma steli dobiti nauve pesmarce za ljudske pevke v Števanovci. Ženske so pa pravle, ka bi raj plesale. Moške so od tistoga mau nej mogle nagučati, depa so oprejte, čakajo bar dva-tri batrivne moške. Šest parov je bilau prej tö žmetno zbrati, ka starejše ženske so že trüdne, mlajše pa eške dosta dela majo.

Dale se je program pelo najprva z domanjimi porabskimi plesi. Med drüгим smo leko vidli »rejzko, mrkevco, ajncvjadraj pa rozinko«. Mentorica plesalk je Dragica Kolarič iz prekmurski Böltinec, štera pela folkloro svoje vesi, pa v Sakalauvci tö. Upokojenke sprejava na fudaj stari poznanec Porabcov Boris Velner.

Za gvantom zvača se je skrivó Laci Nemeš

no nika po posluhi igrati. Drügi lidgé so pravli, ka bi biu dober cimbaluš. Za en mejsac sem že vaje emo pri Andini Sobočani« - je nam povödo mladi goslar, šteri je na programi igro dvej pesmi. Sam je prejkspiso na cimbalu pesem 'Namesto koga roža cveti' od Vladona Kreslina, čüli pa smo eden čardaš od njega tö. Dani Kolarič ovak

»Nauvi« Gorički klantóši

njimi »cepelpolko, čardaš ali gospaud-gospa«. Ženske so se odlaučile, ka na tom zadvečerki vse pokažejo, ka znajo. Pred 17 lejtami so z igranjom enjali goslarge 'Gorički klantóši', šteri so tistoga ipa med prvimi začnili igrati pa spejvati goričke pesmi. Ojdli so v Sloveniji, Avstriji pa na Madžarskom, kaseto so tö vödali. Bili so sploj popularni, na žalost je smrt pesmara prejkvtrgnila njino kariero. Mentorica Marija Rituper - veuka padaškinja Porabski Slovencev - pa je na prošnjo fudaša Borisa Velnera znauvič vküpzvala bando. Zvün na bajsi so vsi goslarge nauvi, med njimi so profesori muzike, geste pa med njimi eden policaj tö. Na nedelskom programi so spejvali pesmi kak »Če bi jaz bila fčelica«, »Bistra Müra«, »Zemla rajska mila« - vse stare »klantóške šlage-re«. »Popejvamo pesmi, štere sem ge zberala po Goričkom, po mojoj pesmarici. Bomo pa šli v Porabje tö, pa obdelali pesmi krajine. Napravila mo inštrumentacijo (hangszerelés) cüj« - je

Niške je nej računó na tau, depa se je na gnauk na odri prikazo zvač (zdaj že leko ovadimo, ka je tau biu Laci Nemeš.) Biu je naravnan v pravi, farbasti gvant za zvače, male zvaunce pa pantlike je emo po cejlom tejlj. S svojim djufkanjom je vsikšomi za cejlo leto tazagnau lagvo volau.

Zadvečerak se nej bi mogo lepše skončati kak s vküpnim spejvanjom. »...Če te ne bom mogo jaz pred oltar pelati...« - se je čülo z odra pa med lüstvom ranč tak. Premursko-porabska pesem je združila vse navzauče.

Program je biu vküppostavljen sploj kvalitetno. Ka aj baude pa kak po redej, je vse vözmislila mentorica Dragica Kolarič. Cuj k programi upokojenski plesalk je vödebrala takše nastope, ka so se k tomi sploj lepau šikali. Vidli smo plese, spejvanje pa igranje na cimbalu - če rejsan je dež grdau copoto, se je vsikši s smejom na obrazi povrno domau.

-dm-

OD SLOVENIJE...

Zakoni niso protiustavni

Ustavno sodišče je presodilo, da državnemu zboru potem, ko ga predsednik države razpusti, ne preneha zakonodajna funkcija, pač pa se to zgodi s konstituiranjem novega državnega zbora, je povedal predsednik sodišča Ernest Petrič. Predsednik republike Danilo Türk je akt o razpustitvi državnega zbora podpisal 21. oktobra lani, poslanke in poslanci pa so že po razpustu, 2. novembra, ponovno odločali in potrdili pet zakonov, na katere je državni svet izglasoval veto, na ustavno sodišče pa so vložili zahtevo za presojo, ali so omenjeni zakoni v skladu z ustavo. Državni zbor s sprejetjem spornih petih zakonov tako po mnenju ustavnega sodišča ni prekoračil svojih ustavnih pristojnosti, je dejal Petrič. Proti takšni odločitvi sta sicer glasovala dva ustavna sodnika. Sodišče je odločalo o noveli Kazenskega zakonika, noveli zakona o kazenskem postopku, zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora, dopolnitvi zakona o gospodarskih družbah in zakonu o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije.

V Sloveniji bralna pismenost pod povprečjem EU

Na Statističnem uradu RS so predstavili novo brošuro, v kateri je celovito prikazano področje izobraževanja v Sloveniji. Podatki so vezani na skupne evropske strateške cilje, Slovenija pa se pri večini giblje okoli povprečja držav članic EU. Bralna pismenost je sicer v Sloveniji pod povprečjem EU, pri matematični pismenosti pa so Slovenci nadpovprečni. Statistični podatki kažejo, da je v Sloveniji v predšolsko vzgojo in izobraževanje v vrtcih vključenih vsako leto več otrok. Slovenija se je v letu 2010 s 93 odstotki uvrstila v sredino lestvice držav EU, cilj strategije pa predvideva 95-odstotno vključenost otrok v predšolsko vzgojo in izobraževanje v vrtcih do leta 2020. Delež mladih med 15 in 24 letom v formalnem izobraževanju je v Sloveniji nekaj več kot 70-odstoten, kar je 10 odstotkov več, kot znaša povprečje držav članic EU. Izobraževanje traja 18,5 leta, povprečje EU pa znaša 17 let.

Domovina je ljubezen

Lani, 4. novembra, so Budimpešto obiskali člani KPD Lipa Šempas in Mešani pevski zbor Lipa Šempas, ka so na drugi

Na odri spejvajo pevci Slovenskega društva v Budimpešti pod vodstvom Orške Zadori Kovač

den šli v Monošter na pevsko srečanje. Obiskali so tudi našo društvo. Lepau smo se spadašivali. Že takrat so prajli, ka nas pozovejo drugo leto k njim. Pa se je rejsan zgodilo. 21. majuša so organizirali srečanje slovenskih pevskih zborov, ki so prejk meje. Zdaj so imeli to srečanje že šestič.

Šempas je malo mesto pri Novi Gorici. Ljudje, steri tam živejo, delajo na njivaj, majo gorice, sadje pauvajo, držijo maro, majo obrt, največ je zidarov. Pa

malo v Ljubljani, v glavnem varaši Slovenije, a tak se je dež levo, da smo šli tadale. Rano smo prišli, zatok smo si ogledali mesto, malo se kaulek šetali. Lepau je tam pri nji. Skrak so velki bergauvi. Vse je že bilau zeleno pa v cvetji. Oni so bole na jugi /délén/. Kak so nas vpamet vzele voditelji njenoga zbora, so nas prišli iskat. Splo lepau so nas pozdravili, gora prijeli, pogostili z domanji klobasi pa šonko, takšno, stero nej okajeno, se posiši na vetri. Vino pa majo tudi

Na večerji

dosta fčel majo in dober med.

Tau prireditev je organiziralo Kulturno prosvetno društvo Šempas pa krajevna skupnost Šempas.

Naši pevci so tudi dobili vabilo. Težko smo se odlaučili za tau paut, ka je splo daleč. Mi iz Pešta mamó 600 km več, kak če bi

z domanjoga kraja. Nazdravili smo po dugi pauti in potem se z vodičom pelali v Novo Gorico, Šempas pa krajevna skupnost Šempas. Na drugi den so nas pelali prejk meje v Trst/Trieszt pa v Miramar na Taljansko, ka je prejk skrak. Tak vejte, ka zdaj nejga mej, leko z enoga rusaga dé v

drugoga. Najprven smo se stavili v Miramari. Tau malo mesto je pri morji. Lejpo sonce, puno rauž, lila akacija že fejs cvete, kak püngrad je tau mesto. Potejm je šče tam lejpi grad. Notri je muzej in smo ga poglednili, kak so tü živeli bogati grofi. Kaulek podnevi smo se pelali v Trst. Tau je že velki varaš. Velko morje, trgi, lejpe zidine iz časa Monarhije. Tak lejpo vremen smo dobili, sunce je že sijalo kak vleti. Dosti turistov je bilau vsepovedik. Prajli smo, ka se je z nami čüda zgodila, ka tau lepauto leko vidimo, pa šče tak daleč.

Te den je bila sobota, smo se paščiti mogli, ka je večer bilau srečanje zborov v Šempasu. Pro-

Leko povejmo, da se je vsakši član našoga zbora potrüdo. Gda so naši šli z odra, tak so ploskali, nejso enjali. Splo smo radi bili, ka smo dosegli takšen lejpi uspeh (siker). Svetejnji govor je emo sekretar Rudi Merljak od Urada za Slovence. Proso je vse skupine, naj tak lepau tadale ohranimo slovenski materni jezik, svoje pesmi in vse, kar se drži k slovenstvi.

Po nastopi smo si predali darila. Gospod predsednik njihovega društva Srečko Mesarič se je zavaló, je sakšomi zbori gratuliro in nam je želo tadale dobro delo pa sodelovanje. Začnila se je večerja, zabava, muzika. Cejli večer se je tau čütulo, ka je »Domovina ljubezen...«, s cejlóga sloven-

Naša skupina v Miramari

bali smo in se na sedmo vöro pelali na prireditev. Pet zborov je nastopilo. Mešani pevski zbor Slovenski dom iz Zagreba, Vokalna skupina Klinka iz Železne Kaple v Avstriji, Mešani pevski zbor Rdeča zvezda iz Saleže pri Trsti, naši pevci pa domanji zbor Lipa Šempas.

Napovedalka je vsakšoga lepau notri pokazala, naši so bili prvi. Splo dobro smo nastaupili. Spejvali smo naslednje pesmi: Mi Slovenci..., Gnes je ena lušna nauč..., Rozinka..., Lejpa naša domovina..., pa še Slovenija, od kod lepote tvoje. Dobili smo veliko ploskanje za vsakšo pesem. Slejdnjo pesem pa je naša pevodkinja Orška za dvorano tudi dirigirala, ka je bilau rejsan enkratno. Vsakšo pesem je sprvajo Hugo Čerpnjak s harmoniko.

skoga petja. Napovedovalka je tak lepau gučala o domovini, ka je človek bijo ganjeni. Dugo nejsem čüla takše lejpe besede kak té večer. Publika je tudi bila imenitna.

V imeni našoga društva se iz srca zavalimo predsedniku Srečku Mesariču, predsednici njihovega zbora Mojci Furlan, da sta nas tak gori prijela. Te tri dni nikdar nemo pozabili. Takšno gostoljubnost, kak smo jo tam dobili, rejdkokrat doživimo. Tisti, steri smo tam bili, smo rejsan čütuli ljubezen, ljubezen drug do drugoga, do domovine.

Naslov prireditve, Domovina je ljubezen..., je res vzknila v nas ljubezen, radost, veselje, spoštovanje.

Irena Pavlič

Foto: I. Pavlič, F. Kispál

Porabska skupina prvič na reviji Primorska poje

Primorska poje je serija glasbenih prireditev, na kateri nastopajo pevski zbori z vseh koncev Primorske pa tudi iz zamejstva. Letos se je odvijala tradicionalna, že 43. revija zborovskega petja. To je pravzaprav serija koncertov, ki

porabska skupina redno udeleževala te tradicionalne revije. Koncert v Trenti se je začel z nastopom Okteta Pr'farci iz Spodnje Idrije pod vodstvom Aleša Magajne. Naslednji zbor je bil Oktet Castrum Ajdovšči-

traja dva meseca. V tem obdobju je vsak konec tedna prirejen koncert, na katerem vsakokrat nastopa šest pevskih zborov. Letošnje prireditve Primorska poje se je prvič udeležil pevski zbor iz Porabja, in sicer Komorni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem. Skupina je nastopila na predzadnji reviji te tradicionalne prireditve, ki se je odvijala v nedeljo, 22. aprila v Trenti.

Ker je kraj nastopa precej daleč od Monoštra, se je skupina podala na pot zjutraj ob 8. uri. Tistim, ki vožnjo z avtobusom težko prenašajo, je to še posebej naporna pot. Po zelo dolgi vožnji smo prispeli v Trento popoldne, okrog tretje ure. Žal, nam vreme ni bilo nikaikor naklonjeno, vendar smo dež uspešno kompenzirali z dobro voljo in smo uživali ob pogledu na prečudovito soško pokrajino. Ne smemo pa pozabiti na razne vrste slastnega peciva, s katerim nas ob vsaki daljši poti na nastope razveselili kolegici Milena.

Pred nastopom smo imeli še vaje in smo se preoblekli v naše uniforme. Prireditve se je začela ob 17. uri, odvijala pa se je v avli Informacijskega centra Trigavskega narodnega parka. Nastopajoče zborove je uvodoma nagovoril predsednik Zveze pevskih zborov Primorske Anton Baloh, ki je posebej pozdravil naš komorni zbor, saj porabska skupina doslej še ni nastopila na tej prireditvi. Zato je ob tej priliki izrazil zadovoljstvo in tudi upanje, da se bo odslej tudi

na, katerega umetniška vodja je Nadja Bratina. Sledil je Moški pevski zbor Valentin Vodnik iz Doline, ki ga vodi zborovodkinja Anastazija Purič. Kot četrta je nastopila Vokalna skupina Goldinar iz Pivke, pod vodstvom Simona Novaka.

Nato je nastopil naš zbor, Mešani komorni zbor Monošter Zveze Slovencev na Madžarskem, na čelu z dirigentom Tomažem Kuharjem. Predstavili smo štiri pesmi, in sicer San se šetao (prekmurska ljudska), Mam'ca pošljite me po vodo, izbor iz spleta ljudskih nabitnic in na koncu še eno porabsko ljudsko pesem z naslovom Micika v püngradi rouže beré.

Kot zadnja na koncertu je še zapela Vokalna skupina Vinika z Dobrovega pod vodstvom zborovodkinje Franke Žgavec.

Po prijetnem prepevanju in manjši pogostitvi smo se zopet podali na pot in vračali v Monošter, kamor smo prispeli ob dveh ponoči. Čeprav je bilo potovanje dolgo in naporno, je bila prireditve za vse nas lepo doživetje.

Na letošnji reviji Primorska poje se je v dveh mesecih zvrstilo kar 32 koncertov z nastopom več kot 200 zborov. Letošnja revija je trajala do 29. aprila, ko je potekal zadnji koncert v Zavarhu v Benečiji.

Nikoletta Vajda-Nagy
članica, Komorni zbor
Monošter Zveze Slovencev

Na kratko

Veliko veselje in čast je doživela gledališka skupina Seničke zvezdice ZSM DOŠ Gornji Senik, ko se je strokovna žirija odločila, da se 19. aprila lahko udeleži regijskega srečanja gledaliških skupin v Domu kulture v Ljutomeru. Na festivalu se je predstavilo 5 najboljših gledaliških skupin, ki so s svojimi produkcijami navdušile mlade obiskovalce. Igralcem, mentorici in vodji skupine čestitamo!

Javni sklad RS za kulturne dejavnosti OI Lendava je 21. aprila organiziral območno srečanje odraslih folklornih skupin z naslovom ČARDAŠ POLKA v gledališki in koncertni dvorani v Lendavi. Srečanja se je udeležila FS ZSM Gornji Senik z novim porabskim spletom.

21. apriliša so našo krajino gorpoiskali študentje slovenskega gezi-ka iz češki (cseh) varašov Brno in Pardubice. V Varaši so si poglednili Slovenski dom, cerkev pa Muzej Avgusta Pavla, na Gorenjom Siniki pa so zvün cerkve gorpoiskali eške Kūharovo spominsko ižo. Bilau ji je 40, zvekšoga dekle, pa so se spoj brigali za tau, ka se godi v Porabji. Svojo paut so začnili v Ljubljani, dva dneva so preživeli v Prekmurji. Vodila ji je lektorica Mateja Kosi.

... DO MADŽARSKE

Spremembe v vladi

Po neuradnih informacijah premier Viktor Orbán pripravila spremembe v vladi. Skoraj gotovo bo ministra za nacionalne vire Miklósa Réthelyija zamenjal državni sekretar Zoltán Balog, ki naj bi funkcijo nastopil s 15. majem. Nekateri spletni časopisi so se prejšnji teden razpisali o tem, da bo premier zamenjal tudi državnega sekretarja za kulturo Gézo Szócsa. Na svojih funkcijah pa bodo ostali državni sekretarji iz vrst krščanskih demokratov, to so državna sekretarka za šolstvo Rózsa Hoffmann, državni sekretar za socialo Miklós Soltész in za zdravstvo Miklós Szócska.

Začela se bodo pogajanja z IMF

Mednarodni denarni sklad bo začel pogajanja z Madžarsko o novem posojilnem paketu, je seznanil javnost minister brez listnice Tamás Fellegi, vodja pogajalske delegacije. Evropska komisija je pripravljena ustaviti postopek, ki ga je sprožila proti Madžarski zaradi možnosti poseganja v neodvisnost madžarske centralne banke, ki je pomembna za stabilnost celotnega evropskega bančnega sistema. V drugih dveh postopkih (neodvisnost organa za nadzor nad varstvom podatkov in prisilno upokojevanje sodnikov) se bo komisija obrnila na Evropsko sodišče.

Skoraj polovica volivcev je negotovih

Po raziskavi TÁRKI kakih 45 odstotkov volivcev še ne ve, kateri stranki bi dalo svoj glas, če bi zdaj bile volitve. Od vseh volivcev podpira vladajočo koalicijo (FIDESZ - krščanski demokrati) 21 odstotkov, opozicijske socialiste pa 13 odstotkov. Druga najmočnejša opozicijska stranka bi trenutno bila desničarska Jobbik, ki ima podporo 9 odstotkov vseh volivcev, medtem ko podpira zeleno stranko LMP 5 odstotkov. Nova stranka Ferenc Gyurcsány Demokratična koalicija bi dosegla 3-odstotni rezultat

Vsakši si tak pomaga kak leko

Od dneva do dneva je vse dragšo, dostakrat že ranč tau ne vejmo, gda se cejne zdigavajo, samo te, gda plačati trbej, pa te, gda na konci mejseca vsigdar menje penez nam v žepki ostane, če spoj ostane. Najbola težko je vejn mladim družinam, dapa ranč tak je nej leko penzinistom tō nej, šteri so zato delali cejlo življenje pa plačūvali državi, ka gnauk, gda do starejši, do leko brez brige živeli iz penzije. Tak so s tejm bili Joška Holec tō iz Varaša, šteri, kak so prajli, brezi boljšega trga (bolhapiac) bi tō dosta žmetnejše živeli.

- Joška bači, vi šteroga leta ste iz Števanovec v Varaš prišli živet?

»Dja sem v Števanovci živo do leta 1967, potistim smo prišli sé v Varaš. Zato, ka tū smo delali, pa od tistec je daleč bilau nutraodti.«

- Gde ste vi delali?

»Najprvin sem v ciglencaj delo, potistim na policiji sem bijo kak hišnik deset lejt, naslednje pa dvanajset lejt v zdravstvenem domu tō kak hišnik, pa te od tistec sem ūšo v penzijo leta 1992.«

- Najbola žmetno je bilau, tak mislim, v ciglencaj delati, ka ste meli tam za delo?

»Sprvoga sem s taši mali mašinom odo, ka sem cüg-le vozo kaulak, sledkar sem pa vrkar bijo, gde so tau zam-lau vkūpmleni iz štere so cüg-le redli. Vrkar sem zem-lau pa vodau nutrapištvjo, spodkar sem pa sirauve cüg-le krajbrau.«

- V zimi so se tō redli cüg-li?

»V zimi smo nej delali, te se na policijo ūšo delat pa sprtulejt, gda je baukše vremen bilau, te sem nazaj ūšo v ciglence.«

- Te je še človek bola lakejš-še najšo delo kak zdaj?

»Tistoga reda, če stoj delati

sto, delo je bilau, bola so tiste bašejktivali, steri so nej delali.«

- Par cüglov ste vi zato zdignili v ciglencaj, nej?

»Tam, gde so cügli vōšli, sem dolabrau tak šest, sedem lejt. V osmi vōraj sva dva štirideset gezero cüglov dolapobrala, na enga je prišlo dvajsti gezero. Eden sirauvi cūgeu je pet kil vago, tau je stau gezero kil ali stau ton, ka eden človek mogo zdigniti v osmi vōraj. Te cüg-le smo tak po tri, štiri klali, dapa bilau tak, ka vkūprletelo pa te pet, šest si mogo nagnauk zdigniti.«

- Tau nej bilau žmetno delo za vas?

»Tak mislim, človeka delo ne škaudi, pa dja sem dosta žmetnoga delo. Doma sem delo osem vōr, da smo še bike meli, potistim pa te sem še delat ūšo v ciglence,

prisiljen, ka mora ešče nika vcujprislūžiti.«

Joška Holec

- Dosta trbej vōodti v Avstrijo, dočas ka kaj najde-te pa kūpiti?

»Tau tak naprej ne vejš, gde se kaj posreči kūpti, moraš titi, iskati pa probati. Dje tak, ka dosta vse se najde, dapa dje tak, ka zaman deš, nika ne najdeš.«

- Kak vejte, ka kama trbej titi?

Dostafart trbej kaj popraviti tō

pa sem še itak tū, pa sem že osemdeset lejt star.«

- Devetdesetdrūgoga leta ste šli v penzijo. Gda ste začnili najprvin v Avstrijo odti na boljši trg?

»Gda se je meja odprla, potistim smo začnili vōodti. Sprvoga samo tū pa tam smo malo kaj kūpli, domau pripelali pa odali doma. Gda smo vidli, ka se tau zato splača, te smo že včkrat šli. Tau smo zato začnili delati, ka iz te male penzije, ka mam, bi ranč na čeke nej dojšlo. Človek je

Prejk novin pa interneta zvejmo, gde baude boljši trg. Najbola v soboto pa v nadelo ga majo. Poglednemo, gda se začne, za avtonom prikaulico zvezemo pa te se pelamo. Tū paulek pri meji je nej vrejdnno titi, zato, ka menje majo pa bola drago, kak na tisti boljši trgaj, šteri so bola daleč.«

- Vi znate kaj nemški?

»Dosta nej, dapa ka mena trbej, tisto se že vejm zgučati z njimi.«

- Ka najbola kūpūjete pa pripelata domau?

»Najbola pohištvō (būtor), bicikline, špajerte, hladilnike pa zdaj sprtulejt vrtno kosilnice. Tau baja, ka zdaj že vsigdar slabše dé, zato, ka lūstvo nejma pejnez pa težko leko kaj odaš. Par lejt sprvoga, te je spoj dobro šlau. Te je tak bilau, ka sem pripelo, sem skur vse leko audo. Eške tak néde, ka menje kak za pulonje odavamo, kak bi tau v bauti koštalo.«

- Iz vesi kaj odijo sé k vam kīpūvat?

»Dosta je taši, šteri sé odijo kīpūvat. Šteri gnauk pride, tisti že večkrat pride, če ranč nika ne kūpi, zato ka-uli pogledne, če bi kaj bilau za njega. Prvin je dosta lidi prišlo eške iz Slovenije tō, dapa od tistoga mau, ka evrone majo, od tistoga mau že menje odijo sé, vejn pri nji tō bola slabše dé, ranč tak kak pri nas.«

- Te velke omare, kredence, kak leko pripelate?

»Mam velko prikaulico, pa te tak na red gorapostavleno, pet, šest nagnauk pripelam.«

- Sami se pelate ali stoj dé še z vami?

»Žena vsigdar z menov dé, dapa dostakrat ešče hčij tō, zato ka sam bi nej mogo naklasti, če kaj vekšoga pripelam. Zazranka v petoj, pau petoj že demo, aj pri cajtoma tam baudemo, zato ka če kasneje prideš, te že fertik, samo tisto ostane, ka so drugi tam njali. Skrb moram meti na tau tō, aj se tisto, ka kūpim, ne poškraba ali pokvari, zato ka tak ne moram odati. Nej je tak leko delo tau tō nej, kak tau človek sprvoga misli.«

- Dosta Vaugrov odi na boljši trg?

»Dosta, istino, zdaj že malo menje, zato ka Avstriji že ne pistijo železo prejk voziti. Tau je vejn zato, ka je dosta taši bilau, šteri so tam kradnili. Mi tō samo tak leko

pripelamo, če mamo papir od tistoga, ka smo kūpli, če nejmaš, te poštrafajo na od 600 do 1000 evrov. Avto že tō samo tašoga leko pripelaš, šteroga leko nutravožgeš, pa nej tašoga, šteri je samo za staro železo.«

- Kak ta najdete v varaš ali ves, gde je boljši trg, spoj pa če je nin daleč?

»Prvin smo z zemljevidom odli, zdaj pa že z GPS-om. Tau je maudro delo, zato ka s tejm ne moreš zblauditi. Dapa v največ mejstaj sem že odo pa bola poznam že kak Vogrsko. Najbola daleč vejn, kama smo odli, je Wien bijo, dapa tak daleč zato vsigdar ne demo, zato ka se ne splača telko se voziti.«

- Ka je bilau tašo, ka se je do teygamau najbola splačalo kūpti na boljšom trgi?

»V künjo sem kūpo taši omar, ka so znautra bili vse mašini, od pralnoga, pomivalnoga do peči, vse. Tauga sem v Sloveniji audo tak, ka sem ga zravan tavō odpelo.«

- Punoga mate te prostor s robov, ka ste go z boljšoga trga pripelali. Kelko časa trbej k tauma, ka tau vse taodate?

»Dje tašo, ka sem že djeseni pripelo pa ešče itak sem nej mogo odati, kak tisti omar. Zdaj bola bicikline iščejo pa vrtno kosilnice, tau sem zaudo skur vse. Dapa leko, ka zranja že omar tō odpelajo. Dja sem tak, ka če kaj vidim pa tak mislim, ka se splača, te tisto pripelam. Vej se gnauk oda. Če nejmaš nika, tisto ne moreš odati, baukše, če tū stoji, kak če bi nej emo.«

- Gda te šli znauwa na boljši trg?

»Že mamo vōpoglednjeno edno mesto, tak ka zdaj soboto pa demo. Vūpam, ka mo srečo meli.«

Karči Holec

Porabski dijaki na intenzivnem tečaju slovenskega jezika v Ljubljani

Tudi letos je Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo in šport ter Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport organiziral v času od 15. 4. – 20. 4. 2012 intenzivni tečaj slovenskega jezika za porabske učence. Tečaja se je udeležilo 22 dijakov monoštrske gimnazije in srednje strokovne šole. Spremljali sta jih Irena Fasching, učiteljica slovenščine na monoštrski gimnaziji, in Metka Perger, učiteljica asistentka na porabskih osnovnih in srednjih šolah.

Dijaki, spremljevalci in učiteljice pred vhodom
v Pionirski dom

Starši so otroke pripeljali na železniško postajo v Mursko Soboto, od koder so se z vlakom odpeljali v Ljubljano. Nastanjeni so bili v prenovljenem športno rekreativnem hotelu Bit in vsako jutro so se z mestnim avtobusom odpravili v center Ljubljane v Pionirski dom, kjer so imeli vsak dan v dopoldanskem času 4 šolske ure tečaja, sledilo je kosilo v samopostrežni restavraciji, nato pa še 2 šolski uri konverzacije in po opravljenih 6 urah učenja slovenskega jezika so si prvi dan ogledali Ljubljanski grad, drugi dan so se sproščali v vodnem parku Atlantis, tretji dan je bila na sporedu gledališka predstava, četrti dan pa vodeni obisk Muzeja novejšje zgodovine. Po napornih dnevnih aktivnostih so za večerjo lahko v Emonski kleti izbrali z jedilnega lista, kar so želeli. Seveda je bila najbolj mikavna in najpogosteje izbrana jed pica.

Porabski dijaki so na vse, s katerimi so bili v času bivanja v Ljubljani v stiku, naredili zelo dober vtis, saj je bila zanje najpogosteje uporabljena oznaka, da so pridni, tihi in disciplinirani, obenem pa veseli, razigrani in prežeti z zdravim humorjem.

Kot učiteljica asistentka s komajda trimesečno izkušnjo porabskega šolstva želim izraziti svoje presenečenje in hkrati navdušenje nad didaktičnimi metodami učiteljic, ki so porabske dijake poučevale na tečaju. Znanje naših dijakov se je iz dneva v dan vidno stopnjevalo, vsi so pogumno govorili slovensko ali vsaj poskušali govoriti vse do petkovega slovesa od Ljubljane. Potem pa se je zopet zgodila vrnitev v vsakdanjo realnost in slovenščina je ponovno postala le še učni predmet v šoli.

Strokovnjaki pravijo, da ima vsak od nas v sebi vgrajeno kodo jezika svojih prednikov. Pri nekaterih je aktivirana, pri drugih pa žal zakodirana. Dragi Porabski Slovenci, aktivirajte to, kar se skriva nekje globoko v vas. Je namreč veliko preprosteje, kot izgleda na prvi pogled: Govorite s svojimi otroki tudi slovensko!

Metka Perger,
učiteljica asistentka na
porabskih osnovnih in srednjih šolah

3. jezikovni teden za porabske dijake v Sloveniji

Kot v prejšnjih letih, so se dijaki monoštrske gimnazije in srednje strokovne šole Béla III. tudi to leto udeležili intenzivnega jezikovnega tečaja v slovenski prestolnici, Ljubljani. Letošnji je

pan in Helena Nadižar. Sledilo je pisanje testov, po katerih so nas razdelili v skupine.

Vsak dan smo imeli šest šolskih ur. To pomeni, da enkrat od pol devetih do dvanajstih, nato pa

po celem svetu, drugi kupovat v velike nakupovalne centre, tretji so si pa privoščili kakšno pijačo na Prešnovem trgu. Zvečer pa nas je čakala gledališka predstava, ki so jo izvajali v KUD-u France Prešeren. Glavni igravec, ki je nastopil, je bil Andrej Rozman Roza, ki ga v Porabju nekateri poznamo, saj je bil pri nas v okviru Bralne značke. V četrtek smo si v parku Tivoli ogledali razstavo z naslovom »Slovenke v dobi moderne«. Po večerji pa smo začeli pakirati svoje kovčke, saj smo se naslednji dan vračali domov.

Zadnji dan, v petek, smo še imeli štiri šolske ure, kjer smo pisali tudi zaključne teste, ki so dobro uspeli. Po kosilu smo se morali posloviti in oditi na železniško postajo. Od tam je odpeljal vlak 15 minut po tretji uri. Okrog pol sedmih smo že bili v Murski Soboti.

Ker je vsemu lepemu enkrat konec, je tudi ta teden hitro minil in smo se morali vrniti v Porabje. Med tednom smo se veliko za-

V kapelici sv. Jurija na Ljubljanskem gradu

bil že tretji taki tečaj slovenščine. Odvijal se je od 16. do 20. aprila v Centru za slovenščino kot drugi oz. tuji jezik. Stroške jezikovnega tedna je kril Zavod RS za šolstvo s sredstvi Ministrstva RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Mi smo si plačali samo potne stroške.

Udeleženci, ki nas je bilo vse skupaj 22, smo odpotovali že en dan prej v Ljubljano. V nedeljo popoldne smo se odpravili z vlakom iz Murske Sobote in v večernih urah že bili v glavnem mestu Slovenije. Spremljali sta nas učiteljica Irena Libricz Fasching in učiteljica asistentka na porabskih šolah, ga. Metka Perger. Z njo je prišel tudi njen sin Luka.

Po dolgi, a kljub temu veseli poti smo približno zvečer ob devetih prispeli na železniško postajo, kjer nas je čakala Mateja Rakovec, ki je bila naša spremljevalka ves teden. Skupaj smo se usedli na avtobus in se odpeljali do hotela Bit, kjer smo v teh dneh bivali. Malce utrujeni smo se namestili v sobe in šli spat, saj se je naslednji dan začela šola.

V ponedeljek zjutraj ob pol devetih smo začeli intenzivni tečaj, ki je bil v pionirskem domu, kjer je tudi Center za slovenščino. Prej, kot smo se začeli učiti, smo spoznali naše profesorje, ki so se ves teden trudili, da bi bolj usvojili slovenski jezik. To so bili: Mihaela Knez, Katja Kralj, Jasna Zu-

od pol dveh do treh. Med urami je bilo kosilo. Popoldne in zvečer pa smo imeli različne programe, ki so bili zelo zanimivi oz. zabavni.

Prvi dan smo se podali peš do ljubljanskega gradu. Tu smo imeli voden ogled in bolj po-

Slovo od Ljubljane

gumni so šli do vrha, na stolp. Od tam je zelo čudovit razgled na Ljubljano in njeno okolico. Na koncu smo si ogledali kratek film z naslovom »Virtualni grad«. Po večerji smo se vrnili v hotel, napisali domače naloge in šli spat, da bi zjutraj zopet bili aktivni.

Torkov popoldan smo že težko čakali, saj smo imeli v programu kopanje v Atlantisu. Imeli smo se lepo v vodi. V sredo smo imeli prosto popoldne v mestu. Nekateri smo šli na razstavo, ki se imenuje Bodies, in je znana

dev naučili in smo se imeli tudi lepo. V naše domove smo prispeli z lepimi spomini in upamo, da bo še kakšna možnost za učenje slovenščine v matici.

Zelo smo hvaležni Zavodu RS za šolstvo in Ministrstvu RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Posebej hvala gospe mag. Valeriji Perger, profesorici na Centru za slovenščino, našima spremljevalkama in vsem, ki so v kakršnikoli obliki sodelovali pri tem, da se je ta tečaj izvedel.

Martina Zakoč

